

Detaljplan för delar av Ammarnäs 1:1 och Ammarnäs 1:2,

Ammarnäs, Sorsele kommun

Granskningsutlåtande

Antagandehandling, 2021-11-29

Inledning

Samhällsbyggnadsnämnden beslutade 2017-10-24 § 75 att inleda planarbete. Ett planförslag upprättades och antogs av Samhällsbyggnadsnämnden 2018-09-26 § 46. Beslutet upphävdes den 1 juni 2020 av Mark- och miljödomstolen på grund av att kommunen inte hade tillämpat ett utökat planförfarande enligt 5 kap. 7 § PBL.

Samhällsbyggnadsnämnden beslutade 2020-11-03 § 85 att upprätta ny detaljplan för del av fastigheterna Ammarnäs 1:1 och Ammarnäs 1:2 med utökat planförfarande.

Syftet med detaljplanen är att skapa förutsättningar för att tre befintliga bostäder ska kunna avyttras från kommunens fastighet. Syftet med detaljplanen är också att stärka skyddet för kulturmiljöområdet Lapplatsen.

Genomfört samråd respektive granskning

Planförslaget har varit ute för granskning under perioden 9 september 2021 till 4 oktober 2021. Myndigheter, berörda fastighetsägare med flera har under denna tid beretts tillfälle att lämna synpunkter på planförslaget. Ett digitalt granskningssamråd genomfördes den 23 september 2021 för allmänheten, beröda samebyar och Ammarnäs sameförening. Detaljplanen handläggs med ett utökat planförfarande.

Inkomna synpunkter:

Länsstyrelsen Västerbotten	Inkom 2021-09-30	synpunkt
Lantmäteriet Västerbotten	Inkom 2021-10-04	synpunkt
Svenska kyrkan Malå-Sorsele Pastorat	Inkom 2021-10-04	synpunkt
Sametinget	Inkom 2021-10-04	synpunkt
Västerbottens Museum	inkom 2021-10-04	synpunkt
Ammarnäs sameförening m.fl.	Inkom 2021-10-03	synpunkt
Rans sameby	Inkom 2021-10-03	synpunkt

Förändringar av planförslaget efter samråd

Planbeskrivning

Endast redaktionella förändringar har skett i planbeskrivningen.

Plankartan

- Plankartan har förtydligats gällande området närmast mot Lapplatsen inom användningen Bostäder, med bestämmelsen att ”marken ska vara vegetationsklädd”.
- Området för allmännyttiga underjordiska ledningar, U-område, har breddats västerut.
- Bestämmelsen q₁ har plockats bort från två befintliga komplementbyggnader på Ammarnäs 1:1.

Yttranden

Nedan redogörs de synpunkter som framförts skriftligen.

Efter yttrandet finns kommunens kommentarer på yttrandet.

Länsstyrelsen Västerbotten

Överprövningsgrunder enligt 11 kap PBL

Länsstyrelsen bedömer att det finns risk att planförslaget kan medföra påtaglig skada på den del av riksintresset för kulturmiljövård som utgör Lapplatsen. Länsstyrelsen kan därmed komma att överpröva planförslaget enligt 11 kap 10 § plan- och bygglagen om den antas i sin nuvarande utformning.

Inom kvartersmark för bostäder säkerställer planen inte att hinder för uppförande av byggnader i området närmast Lapplatsen. Därmed skapas inte behörigt skyddsavstånd mellan bostadsbebyggelse och Lapplatsen, vilket torde ingå i syftet att stärka skyddet för kulturmiljöområdet i planförslaget. Att en planbestämmelse anger att utökad bygglov krävs för bygglovsbefriade åtgärder enligt 9 kap 4 §§ PBL som får uppföras planstridiga, är inget hinder för att uppföra en byggnad närmast området för Lapplatsen. För att säkerställa ett obebyggt område kan planen ange en bestämmelse om markens utformning och precisera användningen. Förslagsvis att kvartersmarken närmast Lapplatsen ska utgöras av naturmark med vegetation som inte får förses med byggnadsverk.

Kommentar:

Plankartan har förtydligats för området närmast mot Lapplatsen inom användningen B, bostäder att ”marken ska vara vegetationsklädd”. Detta för att säkerställa att inga byggnader kan uppföras närmast mot Lapplatsen och ett skyddsavstånd mellan bostäderna och kulturmiljön säkras samtidigt som syftet med detaljplanen säkerställs.

Lantmäteriet

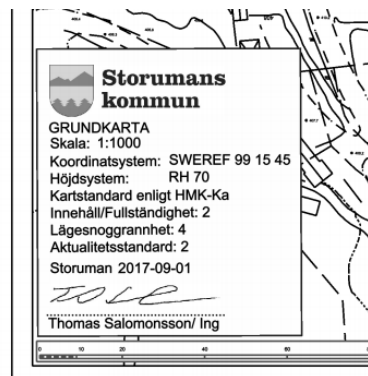
Lantmäteriets synpunkter i samrådsskeendet har beaktats. Det går dock inte kontroller om gränserna har kontrollerats och justerats.

Kommentar:

Grundkartan är deklarerad med lägesnoggrannhet 4 enligt HMK-Ka.

Mätningssingenjören Thomas Salomonsson som mätt in de gränspunkter som finns skriver så här i sitt svar till oss på yttrandet:

”Planen har ju alltid tolkningsmån så stycket med ”FASTIGHETSGRÄNSER MED OSÄKERT LÄGE I ANSLUTNING TILL KVARTERSMARK” faller när gränserna kommer från primärkartan i Ammarnäs och som väl håller lägesnoggrannhet 4 enligt HMK-Ka.”

Kommunens GIS-samordnare och samhällsbyggnadschef har också varit på plats och konstaterar att grundkartan stämmer. Alla punkter som gränser mot grannfastigheterna är inte inmätta men linjen mellan inmätta punkter överensstämmer med kartan.

Svenska kyrkan Malå – Sorsele pastorat

Området för allmännyttiga ledningar under jord (u1) bör breddas västerut för att kunna säkerställa att avloppet från vår ekonomibygnad kan anslutas till kommunens avloppssystem vid Nolsivägen utan att inverka på vare sig området med stolpbodar, blivande begravningsområde eller befintligt begravningsområde.

Oklarheten kring vedboden på Ammarnäs 1:1 i västra delen av området bör redas ut, då det kan komma att påverka hur en eventuell avstyckning ska göras.

Kommentar:

Området för allmännyttiga underjordiska ledningar har breddats västerut utifrån yttrandet.

Gällande vedboden på fastigheten Ammarnäs 1:1 kommer den att ha samma användningsbestämmelse som idag men utantas från övriga skyddsbestämmelser.

Sametinget

Sametingets synpunkter

Vid avvägning mellan allmänna och enskilda intressen, enligt 2 kap. 1 § PBL, ska beaktas den s.k. proportionalitetsprincipen som utbildats av Europadomstolen vid tillämpningen av den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Principen innebär ett krav på att det alltid ska finnas en rimlig balans mellan nyttan av ett beslut i en fråga och de konsekvenser som beslutet i en fråga och de konsekvenser som beslutet får för motstående enskilda intressen. Det

detaljplaneförslag som Sorsele kommun tagit fram anser Sametinget inte vara proportionerligt. Det enskilda intresset att få äganderätt för tre befintliga bostäder har fått oproportionerligt stor betydelse gentemot det samiska allmänna intresset att förvalta området utifrån sitt samiska perspektiv. Som sameföreningen har skrivit i sitt yttrande har man trots vetskap om att husen står på ofri grund bosatt sig i husen och kanske investerat i boende på bekostnad av den samiska kulturens möjligheter att verka och utveckla området ur ett samiskt perspektiv. Där intressen står mot varandra ska den samiska kulturen mätas särskild vikt i bedömningen.

Samerna är urfolk och folk och har verkat i Sapmí i tusentals år. Samerna har omnämnts i litteratur sedan ett par tusen år tillbaka. Samerna har behållit sin kultur med sina traditionella näringar och språk genom tiderna och förvaltat markerna under lång tids bruk. Ammarnäs ligger inom renskötseleens åretruntmarker och området i fråga ovanför odlingsgränsen. Kännetecknande för samisk kultur är att ha stor respekt för naturen och resurserna därav, som man lever av och brukar. För samer är det tidens gång att en stolpbod eller kåta en dag återgår till naturen, kanske för att man brukar andra betesmarker och låter marker få vila och återhämta sig. I det hänseendet har de tre befintliga bostäderna stått uppförda kort tidsperiod relaterat till den samiska kulturens bosättningar i Sapmí med Ammarnäsområdet. Samerna har traditionellt inte lämnat spår efter sig men har ändå verkat i området. I samisk kulturmiljö finns även immateriella värden och det kan innefatta heliga platser som man inte ens omnämner och därför inte är kända hos allmänheten. Att besluta om denna detaljplan för tre befintliga bostäder ger större negativa konsekvenser för samernas allmänna och enskilda intressen än nytta för boenden. Sametinget uppfattar sameföreningens yttrande i att samerna upplever det kränkande att FPIC inte har förekommit i processen.

Sametinget tillstyrker Ammarnäs sameförenings och Gran samt Ran samebyars yttrande att detaljplanen inte ska beviljas och antas. Kommunen har inte fått samernas fritt, informerande förhandstycke att anta detaljplan. För samernas allmänna intresse är det av betydelse att samerna i området själva kan styra sin utveckling inom sina traditionella marker vilket samerna som urfolk har rätt till. Sametinget anser att kommunen bör göra omtag i processen för att arbeta för ett fritt på förhand informerat samtycke men att det även bör respekteras om samerna säger nej.

Kommentar:

Sorsele kommun har varit tydlig under hela planprocessen om att det handlar om ett bevarande av kulturmiljöområdet Lapplatsen och samtidigt skapa förutsättningar för att kunna stycka av marken vid bostadshuset till tre enskilda tomter. Kommunen följer gällande lagstiftning och plan- och bygglagen 2 kap. 1 § om allmänna och enskilda intressen. Bostadshuset ägs av enskilda och marken som de står på ägs av Sorsele kommun. Sorsele kommun vill genomföra denna planändring för att kunna stycka av och sälja marken som bostadshuset står på och samtidigt stärka skyddet för den kultuhistoriskt värdefulla Lapplatsen.

Området vid Lapplatsen ägs av både Svenska kyrkan och Sorsele kommun. Det är kommunens önskan att området ska bevaras för framtiden och något som tydligt visats under hela planprocessen. Kommunen har också börjat tittat på vilka ytterligare skyddsmöjligheter som finns för att skydda kulturmiljöområdet Lapplatsen för framtiden. Processen kring detta har påbörjats och Sorsele kommun har som förhoppning att kunna presentera något under 2022.

Yttrandet föranleder ingen ändring av planförslaget.

Västerbottens Museum

Västerbottens museum ser positivt på att våra synpunkter gällande attefallsåtgärder och rivningsförbud har hörtsammats.

Vi vill emellertid framhålla att användningen av "q" i detaljplan efter revidering fortsatt är felaktig. Under samrådsskedet användes beämningen "Bebyggelse-områdets karaktär vad gäller timrade stolpbodar i skogsvegetation ska bevaras". Detta har istället reviderats till "bebyggelseområdets karaktär vad gäller byggnaderna i skogsvegetation ska bevaras". Beteckningen q i detaljplan ska användas som en skyddsbestämmelse och är till för att motverka att förändring sker. Detta genom att skydda särskilt utpekade delar eller egenskaper hos en byggnad som inte får förändras eller tas bort, alternativt ska underhållas på ett visst sätt. Det handlar till exempel om att ett visst material ska bibehållas; d.v.s. inte enbart byggnadens utformning. Här anser museet att ordvalet "karaktär" är ett alldeles för vagt uttryck och för snarast tankarna till en varsamhetsbestämmelse där det istället förutsätts att förändring sker (jämför med varsamhetsbestämmelsen k1 i föreslagen detaljplan som också hänvisar till byggnadernas karaktärsdrag).

En skyddsbestämmelse går utöver de generella krav på varsamhet som formuleras i Plan- och bygglagen, 8:17. Västerbottens museum föreslår att man i detaljplanen använder mer precisa formuleringar, vilka inriktar sig specifikt på material, teknik och underhåll. Vägledande är här materialiteten, d.v.s. bibehållandet av originalmaterialen. Exempel på en sådan skrivning kan vara: "Befintliga byggnader inom kyrkstaden skall till alla delar bevaras. Byggnaderna får inte förvankas genom tillägg".

Museet noterat också att formuleringen om att bygglov krävs för att ändra takbeläggning och fasadfärg kvarstår i granskningshandlingarna. Denna formulering är onödig, då dessa åtgärder alltid är lovkrävande inom detaljplanelagt område enligt PBL 9.2.c

Kommentar:

Inför granskningsskedet gjorde Sorsele kommun bedömningen att utgå från en skrivelse som länsstyrelsen i Västerbotten hänvisade till i sitt samrådsyttrande.

Plankartan har inför antagande kompletterats med en bestämmelse för området närmast mot Lapplatsen inom användningen B, bostäder, och har fått en bestämmelse om att "marken ska vara vegetationsbeklädd". Detta innebär att inga byggnader kommer att kunna uppföras närmast mot Lapplatsen och kulturmiljön skyddas därmed för framtiden.

Yttrandet föranleder ingen ändring av planförslaget.

Ammarnäs sameförening, Ran sameby och Gran sameby

Ammarnäs Sameförening står fast vid tidigare inskickat yttrande att Laplassen 1:2 och Laplassen 1:2 bör förbli som den idag gällande detaljplan, **d vs vi motsätter oss kommunens nya förslag till Detaljplan för delar av Ammarnäs 1:1 och Ammarnäs 1:2**

Det senaste förslaget som Sorsele kommun tillsammans med Sorsele församling lägger fram motsäger vi oss av flera skäl:

- Vem avgör vilken byggnad som är mer värd än en annan, d vs vem som blir erbjuden att stycka ut mark/tomt samt storlek på tomt? I dagsläget ser det ut som det är Sorsele kommun. Vi motsäger oss att ni år 2021 gör skillnad på same och same. De stolpbodar (som ni kallar dem) är historiskt påtvingade samerna av kyrkan som boende och skall likställas med bostad likväl som de sk

bostadshusen. Förslaget är anmärkningsvärt med termen att man vill ”undvika att enskilda stolpbodar styckas av till egna....”.

Detta har varit bostäder till samer . Idag är de ej åretruntbostäder, men det är ej heller de sk bostadshusen. Alla eller ingen, lika stora tomter!

- Vid det utökade området har kommunen inte tagit med alla byggnader som hör till Lapplassen, d v s ni tog inte med Osvald Jonssons fastighet , parkering, vattenpump och Partapouli ´s fastighet i ert nya förslag till detaljplan.

Ni bör ta med det området, som är kulturhistoriskt viktigt och likvärdigt med kommunens övriga kulturplatser ex Benstampen.

- Samrådet var mycket otydligt om det var kyrkans eller kommunens åsikter som framfördes.

För kommunen fram kyrkans åsikt?

Vi vill påminna att läsa på om bodarnas historia och dess aktningvärda ålder. Detta tar vi ej med i detta yttrande, det har ni fått många gånger i tidigare skrivelser.

- Vi samtycker med Rans Samebys synpunkt som inkom 2021-06-24 angående hus/stugor på ofri grund

Vi bifogar vårt eget tidigare yttrande till denna handling, där vi fasthåller våra synpunkter samt platsen viktiga historia.

Vi vill framföra några åsikter om Samrådet 2021-09-23:

Detta genomfördes i vårt tycker inte på ett sätt som gjorde att vi kunde gå igenom handlingarna och alla parters yttrande.

Det tilläts nedsättande kommentarer om oss samer och våra åsikter om denna vår plats. På gränsen till anmälan.

Vi ifrågasätter samhällsbyggnadsnämndens inläsande av handlingar i aktuellt ärende inför möten? Vi upplevde att det framkom okunskap om platsens historia och oss samer som urfolk, då vi fick ägna mycket tid till historialektion. Dessa uppgifter finns att läsa i alla handlingar i ärendet.

Ammarnäs Sameförening står fast vid sitt fastställda årsmötesbeslut att vi vill behålla nuvarande Lapplassens karaktär för att bibehålla det kulturhistoriska värdet i framtiden. Så vi motsätter oss detta nya förslag till detaljplan och har lämnat synpunkter.

Vi vill påminna om barn- och urfolksdeklarationen i tidigare yttrande

Kommentar:

Inför granskningen gjordes en bedömning om hur Lapplatsen ska kunna bevaras/skyddas för framtiden och inte riskera att någon av stolpbodarna styckas av till enskilda tomter. Därför tillkom en bestämmelse om minska fastighetsstorlek för området Lapplatsen. Det är samma bestämmelse som redan i samrådet fanns inom område för bostäder.

Sorsele kommun har inte lagt någon vikt i att någon är mer värd än någon annan utan har tittat utifrån hur det ser ut idag. Kommunen följer gällande lagstiftning och plan- och bygglagen 2 kap. 1 § om allmänna och enskilda intressen. Bostadshusen ägs av enskilda och marken som de står på ägs av Sorsele kommun. Området vid Lapplatsen ägs av både

Svenska kyrkan och Sorsele kommun. Där är vår önskan att det ska vara ett område som bevaras för framtiden och något som vi tydligt visat under hela planprocessen.

Gällande område för bostäder är det i större utsträckning reglerat än i vanliga fall i en detaljplan samtidigt som Lapplatsen fått skyddsbestämmelser för att bevara och skydda området för framtiden.

Som Metria informerade på granskningssamrådet den 23 september 2021 har området söder om detta förslag till detaljplan korrekta planbestämmelser i gällande detaljplan. Det området är därmed inte planstridigt och det finns därmed inget behov av att utöka planområdet.

Sorsele kommun har varit tydlig genom hela planprocessen för denna detaljplan att man vill bevara området vid Lapplatsen för framtiden samtidigt som det ger förutsättningar för att stycka av område för bostäder till tre bostadstomter för dem som redan äger husen. Detta går tydligt att se i planförslaget och efter den senaste revideringen inför antagande där området närmast mot Lapplatsen inom användningen B, bostäder, har fått en bestämmelse om att "marken ska vara vegetationsbeklädd". Detta innebär att inga byggnader kommer kunna uppföras närmast mot Lapplatsen och kulturmiljön skyddas för framtiden.

Yttrandet föranleder ingen ändring av planförslaget.

Rans sameby

Rans Sameby ifrågasätter att Sorsele Kommun nu har skickat ut granskningshandlingar till samebyn trots att samebyn i ett tidigare skede, tillsammans med Ammarnäs Sameförening m.fl., klart uttryckt sitt missnöje med detaljplanering av ofri grund.

Rans sameby står till fullo fast vid sitt tidigare yttrande i detta ärende. Samebyn anser det oaktsamt och respektlöst att detaljplanera ett område som är en historisk samlingsplats för renskötande samer. Rans sameby anser att området skall fredas från exploatering för att skydda samernas och renskötselns anknytning till Ammarnäs som ort.

Rans sameby anser att området även i framtiden skall förbli ofri.

Inom Rans samebys åretruntmarker har renägare från samebyn idag flertalet renskötselbostäder och renvaktarstugor, samtliga byggda på ofri grund. Alltså, där ingen tomt är avstyckad. Om möjlighet ges till dessa fastighetsägare att få avstyckade tomter, anser samebyn att liknande möjligheter även måste ges till renskötare och samer för att undvika en allt för uppenbar diskriminering. Rans sameby ser en direkt problematik i detta resonemang, att fjällvärlden skulle avstyckas i tomtmarker. Principen är den samma om än dessa fastighetsägare har sina hus belägna inom Ammarnäs tätort, vare sig det är på kronans, kommunens eller kyrkans mark.

Rans Sameby avstyrker denna detaljplanering med avstyckningar av tomtmark från samebys åretruntmarker.

Kommentar:

Detaljplanen syftar till att stärka skyddet för kulturmiljöområdet Lapplatsen och till antagande har detaljplanen förtydligats ytterligare. Området närmast Lapplatsen inom användningen B, bostäder, har fått en bestämmelse om att "marken ska vara vegetationsbeklädd". Detta innebär att inga byggnader kommer att kunna uppföras närmast mot Lapplatsen och kulturmiljön skyddas därmed för framtiden.

Yttrandet föranleder ingen ändring av planförslaget.

Sorsele kommun 29 november 2021.

Therese Brännlund
Samhällsbyggnadschef

Diana Lindström
Planarkitekt, Metria AB